

BEROEPSCOMPETENTIEPROFIEL

Centaur-Federation

Wat is het doel?

Het omschrijven van de vereiste kennis, vaardigheden en attitudes die nodig zijn om het beroep van EAT, EAC en EAA op een professionele en ethisch verantwoorde wijze te kunnen uitoefenen tav mens en paard(achtige).

Hierbij dient voor elke pijler (kennis, vaardigheden en attitudes) voldaan te worden aan een aantal inhoudelijke voorwaarden/criteria. Deze voorwaarden/criteria worden voor elk kandidaat-lid afgetoetst ten einde het erkend lidmaatschap van Centaur-Federation te kunnen onderschrijven.

INLEIDING

Centaur-Federation wil tegemoet komen aan de actualisering van het beroepscompetentieprofiel van vaktherapeuten en coaches. De werkcontext van de gezondheidszorg vraagt van alle in de gezondheidszorg aanwezige beroepen een heldere en eenduidige formulering waarmee het beroep zich kenbaar maakt en zijn noodzakelijkheid aantoont. Ook voor het specifieke vakgebied van Equine Assisted Therapy en Equine Assisted Coaching dringt zich de nood aan een definiëring op.

Centaur-Federation heeft met deze tekst een inzichtelijk beroepscompetentieprofiel uitgewerkt dat aansluit op deze ontwikkeling en draagt op deze manier bij aan de verdere professionalisering van ons specifiek vakgebied **gericht op een toekomstige erkenning**.

Daarnaast biedt het beschrijven van de competenties (en in een latere fase ook de taken) een aanknopingspunt voor het specifiek onderwijs in de vakgebieden van Equine Assisted Therapy en Equine Assisted Coaching.

De wijze waarop therapeuten (EAT) en Coaches (EAC) hun werk en handelingen kwalitatief uitbouwen op basis van dit beroepscompetentieprofiel draagt bij tot de herkenbaarheid van deze specifieke beroepsgroepen binnen de gezondheidszorg.

Definiëring Beroepscompetentieprofiel.

Een beroepscompetentieprofiel beschrijft het beroep in al haar facetten. Het is bedoeld om de herkenbaarheid en inzichtelijkheid van het beroep voor het (initiële) onderwijs en het werkveld te vergroten. Tevens is het een essentieel onderdeel van het kwaliteitsbeleid van de beroepsgroep. Een beroepscompetentieprofiel heeft dan ook een descriptieve én een prescriptieve functie. (Profiel van de vaktherapeutische beroepen, 2008)

Een competentie: “Een competentie is een geïntegreerd geheel van kennis, inzicht, vaardigheden, houdingsaspecten, persoonlijke opvattingen en persoonskenmerken. Een goed samengestelde set van professionele competenties is een belangrijke waarborg voor verantwoord, doelmatig handelen”
Dochy F. e.a. (2005); Vlaar e.a. 2006 (Dochy, F. en Nichmans, G. (2005). Competentiegericht opleiden en toetsen. Amsterdam: Boom Lemma.) (Vlaar, P., Hattum, M. van, Dam, C. van en Broeken, R., (2006). Klaar voor de Toekomst. Een nieuwe beroepenstructuur voor de branches welzijn, maatschappelijke dienstverlening, gehandicaptenzorg, jeugdzorg en kinderopvang. Utrecht: NIZW beroepsontwikkeling.)

Gebruikte bronnen voor onderstaande tekst:

- Hallberg L. The Equine-Assisted Therapy Workbook, A Learning Guide for Professionals and Students. (2018)
- Hallberg L. The Clinical Practice of Equine-Assisted Therapy, Including Horses in Human Healthcare (2018)
- American Hippotherapy Association, Inc. – AHAI. (2017), Statements of Best Practice for the Use of Hippotherapy by Occupational Therapy, Physical Therapy, and Speech-Language Pathology Professionals. (2017)
- European Society for Animal Assisted Therapy – ESAAT Principles for animal-assisted work with domestic animals and pets. (2010)
- Deutsches Kuratorium für Therapeutisches Reiten e.V. – DKThR. Durchführungsbestimmungen des Deutsches Kuratoriums für Therapeutisch Reiten e.V. (2019)
- Federatie Vaktherapeutische Beroepen – FBV. GZ Vaktherapeut. Beroepscompetentieprofiel. (2012)
- **International Association of Human-Animal Interaction Organizations- IAHAIO. International guidelines on care, training and welfare requirements for equines in equine-assisted services. (2020)**
- Profiel van een coach. (Document door Henk Van 't Net ter beschikking gesteld)

DE BEROEPSPROFESSIONAL

1.1. Algemene kwalificaties:

- a. De professional beschikt over de kwalificaties zoals hieronder weergegeven om met assistentie van paard(achtig)en therapeutische en/of coaching trajecten te begeleiden die gericht zijn op het welzijn en de gezondheid van de doelgroep waarop hij/zij zich richt in het uitoefenen van dit beroep. Hiertoe kan hij/zij aantonen via de ingediende portfolio dat hij/zij de vereiste kennis, competenties en vaardigheden heeft verworven.
- b. Om erkend lid te zijn van Centaur-Federation ben je minstens 0,25 FTE actief in het werkveld. 0,15 FTE (staat voor minimum 6 uur per week) is ingevuld met 'face-to-face' contacten waarin gewerkt wordt met assistentie van paard(achtig)en.
- c. Er wordt een EVC (Eerder Verworven Competenties)-procedure voorzien voor degenen die geen opleiding kunnen voorleggen en een minimale ervaring hebben van 5 jaar. Een peter of meter zal door het bestuursorgaan aangeduid worden gedurende 1 jaar. Deze zal de betrokkene evalueren op basis van de voorwaarden zoals beschreven in dit document.

1.2. Kwalificaties m.b.t. het begeleidingsproces:

Individuele kwalificaties:

- a. De professional kan op een professioneel onderbouwde manier een ervaringsgerichte begeleiding met assistentie van paarden organiseren waarin de inbreng van paard(achtig)en relevant is en een meerwaarde betekent voor de participant(en).
- b. De professional beschikt over de kennis en de vaardigheden om tijdens het begeleidingstraject voortdurend waar te nemen, te evalueren en zijn/haar interventies bij te sturen, rekening houdend met de eigenheid van het werken met assistentie van paard(achtig)en.
- c. De professional beschikt over de nodige administratieve en communicatieve vaardigheden om het begeleidingstraject op te volgen. Dit houdt o.a. in dat de interne en externe verslaggeving over de evolutie van de participant(en), het bijgehouden persoonlijke dossier en de behandeling van de individuele mondelinge inhoud van de sessie(s) in overeenstemming is met het beroepsgeheim, de privacy wetgeving en de GDPR wetgeving

Teamgerichte kwalificaties:

In het werkveld wordt het team gevormd door de participant, de paard(achtig)en en de beroepsprofessional, mogelijks aangevuld met een co-facilitator, een paardenspecialist en één of twee helpers. Het team zet zich gedurende de duur van een sessie gezamenlijk in. De beroepsprofessional beschikt over de volgende teamgerichte kwalificaties:

- a. De professional is verantwoordelijk voor het faciliteren van een veilig en kwaliteitsvol ontwikkelingsproces voor de participant(en). Dit houdt o.a. in dat de professional in staat is om op een effectieve en efficiënte manier te communiceren met de ondersteunende teamleden en helpers.
- b. De professional is verantwoordelijk voor een veilige werkomgeving voor de ondersteunende teamleden en helpers. Dit houdt o.a. in dat de professional beschikt over de theoretische en praktische kennis van hoe het gebruikte materiaal wordt aangewend tijdens de interventie en de nodige procedures toepast om dit te kunnen verzekeren.
- c. De professional heeft de verantwoordelijkheid om beide aspecten van dit beroep, namelijk het begeleidings- en het paardenaspect zo optimaal mogelijk te faciliteren en indien nodig een aanvullende deskundige onder de arm te nemen. Op deze manier kan de veiligheid en de unieke meerwaarde van het werken met paarden worden gegarandeerd.
- d. De professional draagt de verantwoordelijkheid om met de ondersteunende teamleden en helpers te allen tijde het welzijn van de paard(achtig)en tijdens de sessie voorop te stellen. Bij het nemen van een beslissing respecteert hij/zij de inbreng van de ondersteunende teamleden en helpers als evenwaardig.

1.3. Kwalificaties m.b.t. het paard:

Algemeen uitgangspunt

“It is the ethical responsibility of any licensed professional who employs animals to work in an health care setting to be able to protect the animal from harm, and to assess the wellbeing during a session (PATH Intl, 2014, AHA,2016a; ACA,2016b; Pet Partners,2016).

Het inschakelen van paard(achtig)en in de gezondheidszorg is méér dan ‘paarden in eigendom hebben, houden van paarden (ACA, 2016b)’. Wanneer je paarden én hun omgeving gaat inschakelen in een sessie is het belangrijk om je bewust te zijn van de ethische aspecten die gelinkt zijn aan het incorporeren van een dier in de menselijke gezondheidszorg.

Specifieke kwalificaties m.b.t. het inzetten van paarden:

- a. De professional beschikt over de kennis en de vaardigheden om het gedrag van de paard(achtig)en te interpreteren en om tekenen van ongemak, stress of ziekte te herkennen. **De professional ondersteunt alle teamleden in het herkennen van en het reageren op deze tekenen.**
- b. De professional heeft de vaardigheid om de paard(achtig)en die bij dragen aan het begeleidingsproces te evalueren en op te volgen in functie van hun welzijn.
- c. De professional is verantwoordelijk voor de ondersteuning van de teamleden en helpers en zorgt voor vorming en contactmomenten zodat teamleden vooraf leren correct omgaan met de paard(achtig)en. **Alle teamleden dienen het belang te begrijpen van consistent handelen met het oog op het fysieke en emotionele welzijn van de paard(achtigen).** Op deze manier kunnen de interventies afgestemd blijven op de fysieke, psychische en cognitieve kenmerken van de paard(achtig)en.
- d. De professional staat garant voor een veilige omgeving waarin rekening wordt gehouden met de eigenheid van de paard(achtig)en als kudde-, prooi- en vluchtdieren. **De professional sensibiliseert de teamleden om zintuigelijke overprikkeling van paard(achtigen) te vermijden en deze zo min mogelijk aan te raken wanneer deze in interactie zijn met de participant.**
- e. De professional zorgt ervoor dat de paard(achtig)en in hun basisbehoeften worden voorzien.
- f. De professional laat zich begeleiden door een deskundige m.b.t. het gedrag van paard(achtig)en wanneer de professional zelf hieromtrent onvoldoende kennis heeft.

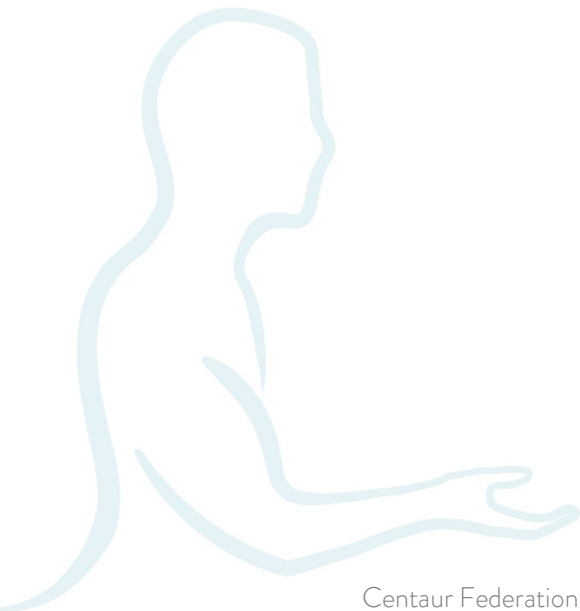
1.4. Kwalificaties m.b.t. het persoonlijk functioneren als beroepsprofessional:

- a. De professional houdt zich aan het charter van de Centaur-Federation en aan de wetgeving, codes en regelgeving die gelden in België m.b.t. het uitoefenen van zijn beroep.
- b. De professional engageert zich tot permanente vervolmaking. De verwachte ontwikkelingslijn ligt in het levenslang leren op vier vlakken:
  - I. De professional zal het therapeutisch/coachend handelen steeds verder vervolmaken in het/de door hem/haar gehanteerde begeleidingskader(s). Indien nodig zal hij/zij doorverwijzen naar collega's die een meer geschikte dienstverlening voor de participant kunnen verlenen.

- II. De professional zal zijn/haar vakbekwaamheid rond het werken met paarden voortdurend vervolmaken en o.a. zijn/haar paardenvaardigheden en paarden ondersteunende interventies blijven trainen.
  - III. De professional heeft in het kader van zijn persoonlijk proces, de verantwoordelijkheid om regelmatig aan intervisie/supervisie deel nemen alsook vorming m.b.t. persoonlijke ontwikkeling (bijv. lichaamsbewustzijn).
  - IV. De professional zal zich steeds verder vervolmaken met betrekking tot de doelgroep(en) waarmee hij/zij werkt.
- c. De professional draagt in de mate van het mogelijke bij tot wetenschappelijk onderzoek en streeft er steeds naar om evidence-based practices te implementeren in zijn interventies.

“Evidence-based practice is the conscientious and judicious use of current best evidence in conjunction with clinical expertise and patient values to guide health care decisions. Best evidence includes empirical evidence from randomized controlled trials, evidence from other scientific methods such as descriptive and qualitative research, and use of information from case reports, principles, and expert opinion”

- d. De professional streeft ernaar om te allen tijde het beroep op de best mogelijke manier te vertegenwoordigen en uit te dragen in de verschillende professionele netwerken waarin hij actief is.

2. KENNIS EN VAARDIGHEDEN

De professional bezit de volgende kennis en/of vaardigheden:

2.1. Kennis en vaardigheden m.b.t. het begeleidingsproces:

- a. Is voldoende op de hoogte van de onderliggende hulpvraag en kan deze omzetten in een aangepast aanbod voor de participant.
- b. Kent de indicaties en de contra-indicaties m.b.t. het werken met paard(achtig)en voor de participant en handelt hier ook naar.
- c. Kent en handelt naar de ethische principes/standaarden.
- d. Weet welke vorm/toepassing van EAT/EAC het meest geschikt is voor de participant en kan deze afstemmen/aanpassen aan de paard(achtig)en of de omstandigheden.
- e. Kan de toegepaste vorm van EAT/EAC toetsen aan de behandeldoelen/coachingsdoelen.
- f. Heeft kennis van de onderliggende theorie bij het toepassen van EAT/EAC bij de participant.
- g. Heeft kennis van het type paard(achtig) dat meest geschikt is voor het werken met de participant.
- h. Heeft kennis van EHBO en de toepassing hiervan.
- i. Wanneer beslist is om EAT/EAC te volgen, zal de professional de participant inlichten m.b.t. mogelijke gevaren. Kennis van de risico's die het werken met paard(achtig)en inhoudt en deze kennis ook delen met de participant, is inherent aan de verantwoordelijkheid van de professional.
- j. Heeft kennis van de mogelijke/haalbare resultaten van zijn/haar interventies en licht de participant hierover in.

2.2. Kennis en vaardigheden m.b.t. het paard:

Kennis:

- a. Kennis van de anatomie, fysiologie en ethologie van het paard.
- b. Kennis van de leerprincipes bij paard(achtigen).
- c. Kennis én interpretatie van de communicatie van paard(achtigen) (gezichtsuitdrukkingen, stand van de oren, mond, staartbewegingen, voeten en produceren van geluid).
- d. Kennis van gedrag van paard(achtigen) in relatie tot kuddegedrag en groepsdynamiek.

- e. Kennis van ziektes/aandoeningen (mankheid, koliek, laminitis, cushing, rotstraal, droes) en de tekenen hiervan herkennen/zien.
- f. Kennis van tekenen van pijn, angst, depressie of burn-out bij paard(achtigen).
- g. Kennis van standaarden m.b.t. paardenwelzijn.
- h. Kennis van welke paard(achtig)en geschikt zijn m.b.t. inzetbaarheid binnen bepaalde doelgroepen.
- i. Kennis/herkennen van welke paard(achtig)en goed gesocialiseerd zijn met de mens.

Vaardigheden:

- a. Toepassen van de hierboven vermelde kennis.
- b. Het veilig kunnen benaderen van paard(achtig)en, halsteren, leiden, vastbinden, poetsen, longeren, opzadelen (indien van toepassing).
- c. Toepassen van EHBO bij paard(achtig)en.
- d. Te allen tijde kunnen terugvallen op een respectvolle benadering van de paard(achtig)en passend bij de situatie.
- e. Gebruiken van trainingstechnieken en leerprincipes bij paard(achtig)en, gericht op het welzijn van de paard(achtig) en gebaseerd op equitation science, gedragswetenschappen en ethologie.
- f. Trainen van helpers m.b.t het omgaan met paard(achtig)en.

2.3. Kennis en vaardigheden m.b.t. het persoonlijk proces:

- a. Sensitiviteit:
  - I. Respecteert de gedachten en gevoelens van de participant.
  - II. Legt op een authentieke wijze verbinding met de participant.
  - III. Gaat respectvol om met gevoelens en emoties van de participant.
- b. Communicatieve vaardigheden:
  - I. Geeft ruimte aan de participant voor ideeën, gedachten, gevoelens.
  - II. Is in staat tot gerichte en directe communicatie met de participant.
  - III. Laat zien actief te luisteren in gesprekken met de participant.
- c. Self-awareness/aan zelfreflectie kunnen doen: voldoende zicht hebben op eigen emoties, gevoelens, motivaties, overtuigingen en gedragingen en bewust zijn van de mogelijke impact hiervan op anderen. met in het bijzonder lichaamsbewustzijn in de lichamelijke dialoog met het paard.
- d. Authenticiteit.
- e. Zich empathisch kunnen opstellen.

- f. Getuigen van een 'professionele' houding (communicatie, algemene omgang, algemeen voorkomen, hygiëne).
- g. Sociale intelligentie.
- h. Flexibiliteit.
- i. Team player (collaborative attitude, teamgeest).
- j. Engageert zich tot 'levenslang leren' (bijscholingen, studiedagen, raadplegen wetenschappelijke literatuur...).

3. VEILIGHEID

3.1 Veiligheidsmanagement:

De professional is verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid dat het volgende omvat:

- a. Op de hoogte zijn van het noodplan dat te hanteren is in noodgeval, dit kunnen uitvoeren en zelf de nodige handelingen kunnen stellen.
- b. Het kunnen toepassen van EHBO en zelf in staat zijn om eerste hulp toe te passen of bij gebreke hiervan kunnen beschikken over de onmiddellijke nabijheid van een persoon die over deze vaardigheden beschikt.
- c. Het regelmatig checken van gebruikte materialen, het testen op inzetbaarheid en het correct (kunnen) gebruiken van materialen en toestellen tijdens therapie/coaching.
- d. Het beschikken over en/of ter beschikking stellen van het nodige materialen zowel voor zichzelf als voor de ondersteunende teamleden en helpers: schoeisel, handschoenen (lange lijnen werk), ... (deze lijst is niet gelimiteerd).
- e. Het beschikken over een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en professionele (medische) aansprakelijkheid.

3.2. Werkomgeving, werkruimte en gebruik van materialen:

Werkomgeving:

De professional verzekert een veilige werkomgeving. Indien de gangbare werkomgeving wordt verlaten (natuurwandeling, openbare weg,...) behoort het tot de verantwoordelijkheid van de professional om de veiligheid in te schatten, hiernaar te handelen en de regelgeving van de openbare weg (openbaar toegankelijke gebieden) te volgen.

Volgende omgevingsfactoren dienen hierbij te worden verzekerd:

- a. De omgeving is vrij van vuilnis, voorwerpen of zaken die brand of een val kunnen veroorzaken, beweging kunnen belemmeren of een schrikreactie bij de paard(achtig)en kunnen veroorzaken.
- b. Treden en hellingen van opstaphulpen en opstapperron verkeren in goede staat en zijn voorzien van de nodige anti-slip, leuning(en) e.d. indien hier de nood toe is. Kapotte en loshangende stukken en uitstekende nagels/vijzen dienen verwijderd en vervangen te worden. Er is voldoende licht aanwezig. Licht is op een veilige manier bevestigd met materiaal aangepast aan de werkomgeving. Elektriciteitsvoorzieningen voldoen aan de veiligheidsvoorschriften.
- c. Materialen zijn op een veilige manier gestockeerd.
- d. De toegang tot gevaarlijke ruimtes is afgesloten voor bezoekers of kinderen wanneer deze niet onder begeleiding zijn.
- e. Er is voldaan aan de brandveiligheid.
- f. De signalisatie 'rookverbod' is aanwezig.

Werkruimte en gebruikte materialen:

De professional zorgt voor een veilige werkruimte, bovenop de paardenomgeving om het therapeutisch proces/coachingsproces en de daarmee gepaarde emotionele veiligheid van de participant te ondersteunen.

- a. De werkruimte is schoon en georganiseerd volgens haar doel, maar kan in grootte variëren. De uitrusting die de professional ter beschikking stelt is afhankelijk van de noden van de sessie.
- b. De werkruimte waarover de professional beschikt is voldoende groot om in de coach of therapie sessie te voorzien. Het aantal sessies dat tegelijkertijd binnen 1 werkruimte georganiseerd wordt, kan beperkt worden door de grootte van de ruimte.
- c. De (therapeutische) werkruimte is afgebakend en zorgt voor voldoende privacy voor de participant.

Helmen (indien van toepassing):

- a. Helmen voldoen aan de veiligheidsnormen voor die cliënten waarvoor het dragen van een helm op een veilige/verantwoorde manier kan gebeuren, en wanneer de verzekeringsmaatschappij het dragen van een helm vereist.
- b. Als het omwille van gegronde redenen/klinische beoordeling niet mogelijk is om een helm te dragen die aan de veiligheidsnormen voldoet, kan de beredeneerde beslissing genomen worden om een alternatief te voorzien.